

AZƏRBAYCANDA SAHİBKARLIQ

Ekspert:

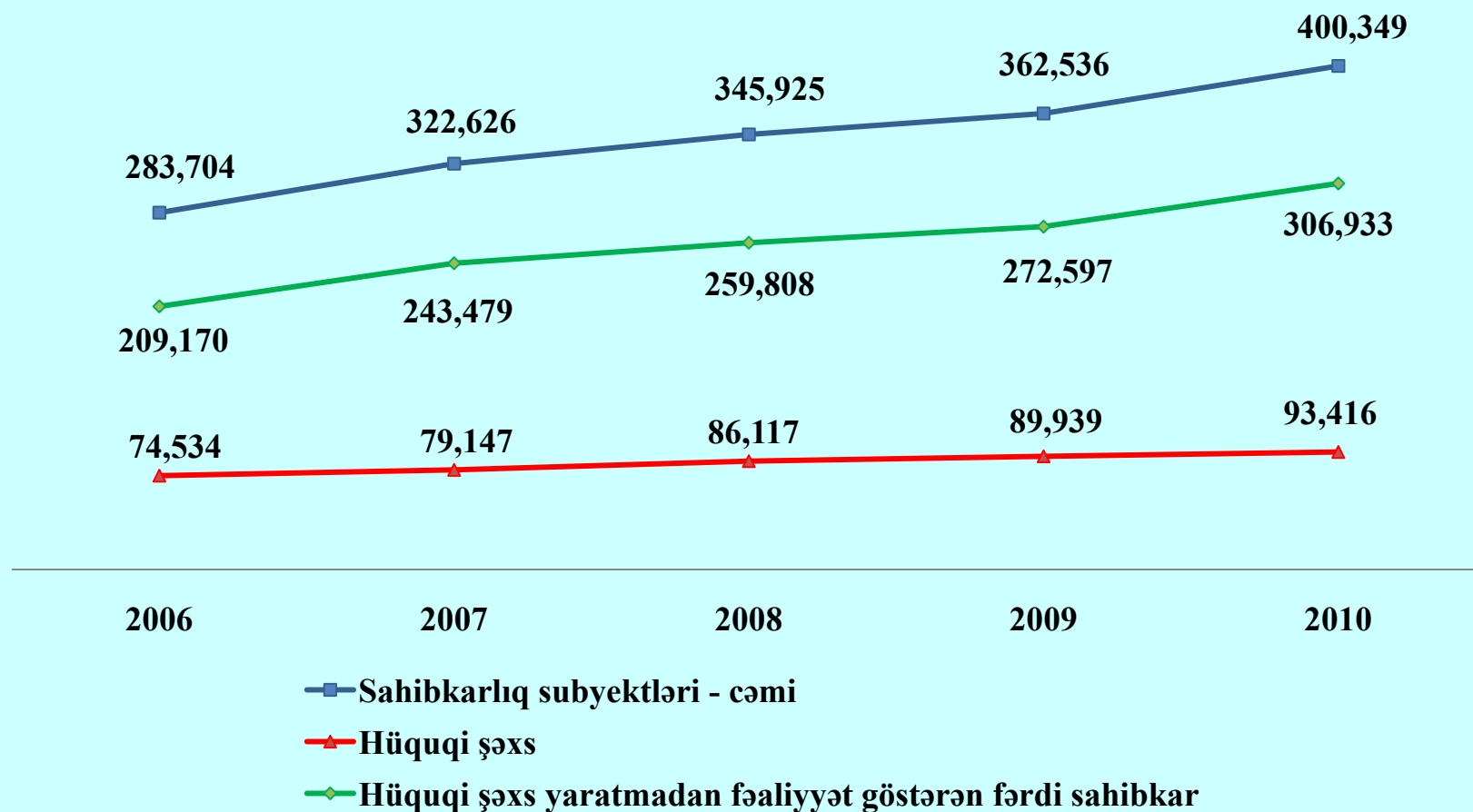
İLKİN QARAYEV

Azekokonsaltinq Şirkətinin Prezidenti

Sahibkarlıq nədir

Sahibkarlıq — qanunla nəzərdə tutulmuş formada mülkiyyətdən və qeyri-maddi imkanlardan istifadə etməklə, əmtəə satışından, xidmət göstərilməsindən gəlir əldə etmək üçün müstəqil fəaliyyət.

2006-2010-cu illərdə Azərbaycanada sahibkarlıq subyektlərinin sayı

Hüquqi şəxslərin təşkilati-hüquqi formalarının təsnifatı

No	ADI	Kodu
1	Kooperativlər	4
2	İctimai birliklər (təşkilatlar)	5
3	Fondlar	6
4	İttifaqlar	7
5	Tam ortaqlıq	11
6	Kommandit ortaqlığı	12
7	Məhdud məsuliyyətli cəmiyyət	21
8	Əlavə məsuliyyətli cəmiyyət	22
9	Açıq Səhmdar Cəmiyyəti	31
10	Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti	32
11	Digər kommersiya təşkilatları	81
12	Digər qeyri-kommersiya təşkilatı	82
13	Dövlət idarəetmə orqanları	91
14	Yerli özünüidarəetmə orqanları	92

Uğurlu biznesin şərtləri

- Uğur gətirə bilən biznes ideyanı tapmaq (qiymətləndirmə, biznes-plan və s.);
- Biznesin qaydalarını öyrənmək (qanunvericilik və sair);
- Tələb olunan lisenziyalar və icazələr almaq;
- Lazım olan maliyyəni səfərbər etmək (öz vəsaitiniz, borclanma, şəriklər və s.);
- Yaxşı personal seçmək;
- Biznesi qurmaq və gündəlik idarə etmək;
- Və sair, və sair.

Biznes-ideya

- İdeyanın yaranması
- İlkin qiymətləndirmə
- İdeyanın gerçəkləşdirilməsinin qiymətləndirilməsi
- İdeyanın gerçəkləşdirilməsi barədə qərarın qəbul edilməsi

İdeyanın yaranması yolları

Mümkün variantlar:

- **təsadüfən;**
- **kənardan söylənməklə;**
- **tələb və təklif bazarının təhlili;**
- **bənzərlik əsasında;**
- **digər yollarla**

Gözlənilən faydanın ilkin qiymətləndirilməsi

Üsullar:

- **elementar hesablamalar;**
- **mövcud analoji layihələrlə müqayisə;**
- **mütəxəssislərlə məsləhətləşmələr və s.**

İdeyanın gerçəkləşdirilməsi çətinliklərinin qiymətləndirilməsi

Təhlil komponentləri:

- **maliyyə ehtiyatlarının mövcudluğu və ya əlçatanlığı;**
- **avadanlıq və texnoloqiyalarla təminat;**
- **xammal və digər ehtiyatlar;**
- **ümumiyyətlə uyğun şəraitin olması;**
- **risklər;**

Biznes-ideyanın gerçəkləşməsi barədə qərarın qəbul edilməsi

**Bu barədə qərar qəbul edərkən iş adamı
aşağıdakıları nəzərə almalıdır:**

- ☐ **sabahdan o yeni həyata başlayır;**
- ☐ **hər dəqiqə o layihə barədə düşünməli
olacaqdır;**
- ☐ **ailə və dostları üçün vaxtı xeyli azalacaq;**
- ☐ **təxirə salmadan o hər gün yeni problemləri
həll etməli ola bilər;**
- ☐ **o hətta xasiyyətini dəyişməli ola bilər;**
- ☐ **onun hörmət etmədiyi insanlarla da yaxşı
münasibətlər qurmalı ola bilər.**

Biznesdə araşdırmalar

Marketing məlumatlarının əsas 2 növü vardır:

- **İlkin məlumatlar** (əvvəllər mövcud olmayan, konkret məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş)
- **Təkrar məlumatlar** (artıq mövcud olan, başqa bir məqsəd üçün hazırlanmış)

Biznesdə araşdırmalar

İlkin məlumatların əldə olunması üçün aparılan araşdırmaları 2 növə bölmək olar:

- Keyfiyyət araşdırması
- Kəmiyyət araşdırması

Biznesdə araşdırmalar

Keyfiyyət araşdırmasının metodları:

- Qrup müzakirələri
- Fərdi müsahibə
- Müşahidə

Biznesdə araşdırmalar

Kəmiyyət araşdırmasının metodları:

- Sorğu
- Sınaq
- Yerində araşdırma.

Biznesdə araşdırmalar

Marketing tədqiqatı aşağıdakı əsas mərhələlərdən ibarətdir:

- Problemin və araşdırmanın məqsədinin müəyyənləşdirilməsi
- Araşdırma planının hazırlanması
- Məlumatların toplanması
- Məlumatların işlənməsi və hesabatın hazırlanması

Biznes – plan anlayışı

“Biznes-plan sənəddir. Bu sənəddə: kompleks və sistemli şəkildə biznes fəaliyyəti ilə əlaqədar idarəetmə qərarları əsaslandırılmalı, məqsəd və vəzifələr göstərilməli, xarici və daxili şərait əks etdirilməli, tələb olunan ehtiyatlar qeyd edilməli, müvafiq səmərəlilik hesablamalarla təsdiq edilməlidir və bütün iştirakçıların faydası göstərilməlidir...”

Biznes – plan anlayışı

■ Biznes-plan aşağıdakıların toplusudur:

- layihənin investor üçün faydalı olmasını təsdiq edən mülahizələr sistemi;
- gələcək biznesin dayanıqlılığının təhlili;
- layihənin qarşılaşacağı risklərin təhlili;
- biznesin inkişaf perspektivlərinin təhlili və s.

Biznes – plan anlayışı

Biznes-plan aşağıdakılar deməkdir:

- **öz işini təşkil etmək üçün sahibkarın işçi aləti;**
- **xərclərin və gəlirlərin qiymətləndirilməsini əhatə edən geniş tədbirlər proqramı;**
- **müəssisənin fəaliyyətini və inkişafını xarakterizə edən sənəd;**
- **bazarın təhlili və konkret fəaliyyətin əsaslandırılması**

Biznes-planının məqsədləri

Biznes-planlar əsasən iki məqsəd üçün hazırlanır:

- Xarici istifadə üçün.

Məqsəd – İdeyanın həyata keçirilməsi üçün sərmayədarların axtarılması.

- Daxili istifadə üçün.

Məqsəd – İdeyanın həyata keçirilməsinin idarəetmə alətlərinin təmin edilməsi.

Biznes-planının strukturu:

- 1. Titul vərəqi;**
- 2. Mündəricat;**
- 3. Qısa xülasə (Rezüme);**
- 4. Biznes-planının sahibi olan şirkət haqqında məlumat;**
- 5. Məhsul (xidmət) haqqında məlumat;**
- 6. Bazarın və rəqiblərin təhlili;**
- 7. Marketinqin strategisi;**
- 8. İstehsalat planı;**
- 9. Personal;**
- 10. Maliyyə planı;**
- 11. Risklərin qiymətləndirilməsi və sığorta;**

Biznes-planının tərtibatı dövründəki tədbirlər

Biznes-plan tərtib edilərkən aşağıdakılar təmin edilməlidir:

- **biznes-planının yığcamlığı;**
- **istifadə edilən məlumatların dəqiqliyi;**
- **qiymətləndirmələrin və proqnozların real olması;**
- **hesablamaların dəqiqliyi;**
- **biznes-planının daim təkmilləşdirilməsi (bununla layihənin “diriliyi” təmin edilir);**
- **Bütün bunlar biznes-plan müəllifinin ustalığından asılıdır.**

Biznes-planının reallaşması dövründəki tədbirlər

- **Biznes-plan reallaşdığı dövrdə aşağıdakılar təmin edilməlidir:**
  - **personalın düzgün seçilməsi;**
  - **işçilər arasında vəzifələrin düzgün bölüşdürülməsi, ahəngdar iş mühitinin və nəzarətin təmin edilməsi;**
  - **layihənin gerçəkləşməsi qrafiklərinə ciddi riayət edilməsi;**
  - **maliyyə planına ən ciddi şəkildə riayət edilməsi, əlavə xərclərə yol verilməməsi və s.**

Bunların təmin edilməsi layihə menecerinin məsuliyyətidir.

AZƏRBAYCANDA SAHİBKARLIQ

**Diqqətinizə görə
sağ olun**